

VANHUSNEUVOSTO

Aika: Keskiviikko 9.12.2020, klo 14.00 – 16.27
Paikka: Teams-kokous
Läsnä: Laura Varjokari, puheenjohtaja (kohdissa 5-13), Veijo Lehto, puheenjohtaja (kohdissa 1-4), Mirja Arajärvi, Timo Auranen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Ulla Lumijärvi, Lena Lindberg, Teija Mikkilä, Seija Meripaasi, Titta Reunanen, Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen, ~~Satu Luomajoki~~, Olli Salin, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, ~~Pirjo Tujula~~ sij. Satu Tarula, Toivo Tupin, Tiina Lappalainen ja Outi Paulig (sihteeri)

Vierailevat asiantuntijat

projektipäällikkö Tiina Pakasto ja projektisuunnittelija Ellinoora Nurmi,
Laakson yhteissairaala ja Malmin uusi sairaala –hanke, sote-toimiala

1.

Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Todettiin, että puheenjohtaja Laura Varjokari pääsee mukaan kokoukseen hie-
man myöhässä työesteen takia. Varapuheenjohtaja Veijo Lehto avasi kokouk-
sen klo 14.00 ja toimi puheenjohtajana kohtien 1-5 ajan. Todettiin myös, että
Helsingin Muistiyhdistyksen uusi edustaja Teija Mikkilä osallistuu ensimmäistä
kertaa vanhusneuvoston kokoukseen. Hänet toivotettiin tervetulleeksi vanhus-
neuvostoon. Kaupunkiympäristön toimialalta osallistui varaedustaja Satu Ta-
rula. Kaupunginkanslian edustajana osallistui alueosallisuuden päällikkö Titta
Reunanen.

2.

Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin 9.12. tehtyine täydennyksineen.

3.

Edellisen kokouksen muistio

Vanhusneuvoston kokousmuistio 11.11.2020 oli jaettu neuvostolle
19.11.2020. Siihen ei ollut huomautettavaa.

4.

Laakson yhteissairaalan ja Malmin uuden sairaalan hankkeiden esittely

- Tiina Pakasto ja Ellinoora Nurmi esittelivät asiaa. Materiaali oli jaettu vanhus-
neuvostolle etukäteen. Esittelyn tarkoituksena oli informaation jakaminen ja
avoimuuden lisääminen. Suurin osa sairaaloiden käyttäjistä on iäkkäämpiä
helsinkiläisiä.
- Laakson sairaala tulee olemaan kaupungin ja HUS:in yhteinen somatiikan ja
psykiatrian sairaala. Osa nykyisistä rakennuksista säilyy, osa puretaan. Uu-
disrakentamista tulee paljon ja hanke valmistuu v. 2026-2030. Malmin nykyi-
nen sairaalarakennus säilyy ja lisäksi tulee uudisrakentamista. Uusi sairaala
valmistuu nyky suunnitelman mukaan v. 2030-2031. Suursuon sairaalasta
luovutaan v. 2030 mennessä. Sen paikat jaetaan Malmille ja Laaksoon.
- Esitettiin kysymys tilojen ikkunallisuudesta ja saatiin vastaus, että kaikki tilat,
joissa on henkilökuntaa, ovat ikkunallisia. Vesiliikuntaa koskevaan kysymyk-
siin saatiin vastaus, että Laakson Validiassa on uima-allas, eikä muuta ole
tulossa.
- Kysyttiin kotiutushoidon ja sosiaalityön osuudesta. Esittelijät totesivat, että
nyt suunnitellaan tiloja. Eri ammattiryhmien työn osuus ja painotukset tulevat

kuvaan vasta suunnittelun myöhemmässä vaiheessa. Vanhusneuvosto toivoo kuitenkin huomiota eri ammattiryhmien yhteistyöhön ja sujuviin prosesseihin suunnittelun alkuvaiheesta lähtien. Kotiutus on kriittinen vaihe, jonka pitäisi sujua hyvin ja inhimillisesti. Yhteistyö kotihoidon ja tarvittaessa kotisairaalan kanssa kuuluu samaan kokonaisuuteen.

- Esittelijät kysyivät vanhusneuvostolta, miten se haluaa osallistua suunniteluun jatkossa. Vanhusneuvosto toivoo yhteydenpidon mahdollisuutta jatkosakin. Kun hankkeiden olemassaolo ja vastuuhenkilöt ovat nyt tiedossa, heihin voidaan ottaa yhteyttä, kun tarvetta ilmenee. Loppukevälle toivottiin nykyiselle vanhusneuvostolle tiedotetta, miten asiat ovat edenneet. Uudelle vanhusneuvostolle toivottiin tilanteen esittelyä alkusyksystä.

5.

Vanhuspalvelujen arviointi

- Muistiolounnos oli jaettu vanhusneuvoston jäsenille ennen kokousta. Muutosehdotuksia sisältöön ei tullut, vain kaksi kieliasuun liittyvää ehdotusta.
- Käytiin läpi muistiossa todetut asiat: palvelukeskustoiminta, etäpalveluihin liittyvä eriarvoistumisen riski, omaishoidon palvelutaso ja liian nopeiden kotiutusten ongelmat. Seija Meripaasi totesi, että vanhusneuvoston esiin nostamat asiat ovat myös sote-toimialan näkökulmasta erittäin tärkeitä ja yhteistä arviointia pidetään hyvänä. Sovittiin etenemisestä sote-toimialan ja vanhusneuvoston yhteistyönä: Uusi tilannekatsaus, jossa on tiedot koko vuoden 2020 osalta, tehdään huhtikuun kokouksessa. Lisätietoja tärkeiksi nostetuista asioista, kuten palvelukeskusverkostosta, saadaan ennen sitä. Uusi vanhusneuvosto käsittelee asiaa syksyllä.

○

6.

Lausunto vanhusasiavaltuutetusta

- Lausuntoluonnos oli jaettu vanhusneuvoston jäsenille ennen kokousta. Muutosehdotuksia ei tullut, joten lausunto hyväksyttiin. Se tallennetaan Lausuntopalveluun ja kirjataan tiedoksi kaupungin asianhallintajärjestelmään.

7.

Välimuotoisen senioriasumisen edistäminen

- Vastauksia kyselyyn oli saatu kolmelta tuottajalta ja yksi uusi toimija oli ilmoittautunut. Jaetaan yhteenveto, kun kaikki vastaukset on saatu.
- Työryhmään oli pyydetty nimeämään kaupungin edustajat 7.12.2020 mennessä. Apulaispormestari Sanna Vesikansalta oli saatu 3.12. kirje, joka oli jaettu erikseen vanhusneuvostolle. Vastaus oli mukaan pyydettyjen kaupungin tahojen yhteinen. Kirjeessä todettiin, että asia on tärkeä, mutta työryhmän kokoamista sen ympärille ei pidetä tarpeellisena.
- Seija M. totesi sote-toimialan puolesta, että asiaa halutaan edistää, mutta työryhmää ei pidetä parhaana etenemismuutoksena, vaan yritetään koota voimat yhteen muulla tavoin. Aihe on monin tavoin ajankohtainen, mm. Aalto-yliopisto on käynnistämässä asiaan liittyvää hanketta suurten kaupunkien kanssa. On noussut myös esiin tarve tarkistaa asiaan liittyviä termejä. Välimuotoinen asuminen ei ole onnistunut ilmaus, jos asiaa ajattelee asukkaankannalta.
- Senioriasumisesta keskustellaan seuraavassa vanhusneuvoston kokouksessa 13.1.2021, jossa on asiantuntijavierana asunto-ohjelmapäällikkö Mari Randell. Selvitetään, voidaanko apulaispormestari Vesikansa myös saada

mukaan. Aalto-yliopiston hankkeesta halutaan myös kuulla jossakin vaiheessa.

8.

Kevään 2021 kokoukset

Pääaiheina ovat senioriasumisen edistäminen ja sote-palvelut. Alkuvuoden asialistat ovat muotoutumassa ja käsittelyjärjestykseen vaikuttavat mm. apulaispormestarin ja asiantuntijoiden aikataulut.

13.1 2021

- AM-ohjelma ja senioriasuminen (Mari Randell)
- Valtionperintörahojen kohdentaminen ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseen liikkumisen ja kulttuuritoiminnan keinoin (esittelijä kuva-toimialalta)
- Helsingin osallisuusmalli ja vaikuttajatoimielinten arviointi (Johanna Seppälä)

17.2.2021

- Ruotsinkielisten seniorien tilanne ja tarpeet (Pia Nybom)
- Valtakunnan sote-ratkaisun vaikutukset Helsinkiin? (mahd. myöhemmin)
- Terveysasemapalvelut, esim. Timo Lukkarinen? (liittyy sote-ratkaisuun)

24.3.2021

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialakatsaus (Satu Luomajoki)
- Oma Stadi –tilannekatsaus?

21.4.2021

- Kuluneen kauden arviointi ja evästyksset seuraavalle neuvostolle
- Vanhuspalvelujen riittävyyden ja laadun tilannekatsaus
- Stadin ikäohjelman arviointi?

19.5.2021

- Kauden päätöstilaisuus klo 12-15.

Esitettiin käsiteltäväksi myös gerontologista sosiaalityötä, huijausten ja taloudellisen väärinkäytön torjunta, lainsäädäntöuudistukset (potilaan ja sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet).

Kokoukset pidetään toistaiseksi Teams-kokouksina pandemiatilanteen takia. Tavoitteena on palata mahdollisimman pian lähikokouksiin, joissa on etäosallistumisen mahdollisuus. Asiaan vaikuttaa etenkin rokotusten eteneminen.

9.

OmaStadi-hankkeen kuulumiset

Alueosallisuuden päällikkö Titta Reunanen kertoi ajankohtaisen osbu-tilanteen ja henkilövaihdokset stadiluotseissa. Esitys oli jaettu etukäteen. Todettiin, että iäkkäämpien kaupunkilaisten äänestysaktiivisuuden lisääminen on tärkeä tavoite sekä vanhusneuvoston että kaupungin näkökulmasta. Ainakin digitukea

lisätään. Jatkossa tuodaan myös selvemmin esiin, että äänestää voi oman alueen lisäksi myös koko kaupungin hankkeita.

10.

Kannanotto HSL:lle

Työvaliokunnan esityksen mukaisesti päätettiin, että tehdään HSL:n johdolle lyhyt kannanotto ajankohtaisista aiheista ja tarjotaan osallistumismahdollisuus muille pk-seudun vanhusneuvostoille. Esitys oli lähetetty neuvostojen puheenjohtajille ja sihteereille 2.12. Osallistumishalukkuus oli ilmoitettu Kauniaisten ja Espoon neuvostoilta. Espoosta oli esitetty muutamia kielellisiä selvennyksiä, minkä jälkeen kannanotto kuului:

”Saavutettavaa joukkoliikennettä kaikenikäisille

Julkisen liikenteen tulee olla taloudellisesti saavutettavaa. Kaikenikäisillä ihmisillä on erilaisia elämäntilanteita, liikkumistarpeita ja mahdollisuuksia. Kokopäiväinen seniorialennus tarvitaan niin kertalippuihin kuin kausilippuihinkin.

Lippujen hankkimisen ja matkakorttien lataamisen pitää olla joustavaa. Asiointi vaikeutui ja eriarvoistui huomattavasti, kun maksuton lataamismahdollisuus kioskeilla loppui keväällä. Tilanne on erityisen vaikea Helsingissä. Korona-ajan takia lippujen myynti on nyt lopetettu myös HSL:n palvelupisteillä ja kaikille suositellaan verkkoasiointia. Kaikki eivät kuitenkaan asioi verkossa, joten fyysisiä ja saavutettavia toimipisteitä tulee olla. Lipunmyynnin rajoituksista on luovuttava mahdollisimman pian. Matkakorttien lataamismahdollisuutta toivotaan kirjastoihin. Verkkoasiointiin tulee olla aktiivista opastusta ja sen tulee olla käyttäjäystävällistä.

Palvelutasoa ei pidä laskea, vaikka julkisen liikenteen käyttö on korona-aikana tilapäisesti vähentynyt. Julkinen liikenne on useimmille ikäihmisille keskeinen palvelu. Eläkeikäisten liikkumistarpeet ovat pysyviä, eikä etätyön yleistymisen vaikutusta niihin. Tietty väljyys liikennevälineissä on hyvä virustautien tartuntojen vähentämiseksi.”

Vanhusneuvosto hyväksyi kannanottoesityksen. Kannanotto lähetetään HSL:n hallitukselle ja kaupunginhallitukselle perjantaina 11.12. iltapäivällä.

11.

• Muut asiat

- Helsingin Muistiyhdistyksen uusi edustaja Teija Mikkilä esittäytyi ja kertoi tulevansa innolla mukaan vanhusneuvostoon. Hän kertoi yhdistyksen saaneen Markus Löfströmiltä hyvin tietoa neuvostosta, jota pidetään tärkeänä yhteistyöfoorumina. Hän välitti myös Markuksen tuoreet terveiset neuvostolle. Muistiyhdistys on mukana mm. sisä- ja ympäristöministeriöiden yhteishankkeessa ”Asumisturvallisuus ja avun saanti hätätilanteessa”.
- Ikäihmisten liikunnan yrityshaaste: Käytiin läpi asiasta saatu esitys. Asiaa pidettiin myönteisenä. Todettiin viestinä asian vastuuhenkilöille, että teknologiaa ja innovaatiota tarvitaan auttamaan erityisesti niitä kotona asuvia ikäihmisiä, joilla on jonkinlaisia rajoitteita. He eivät ehkä pysty käyttämään ulkokuntosalien välineitä, mutta eivät ole niin huonokuntoisia, että olisivat esim. kotihoidon piirissä.

On tärkeää mennä käyttäjänäkökulma edellä, eikä teknologian ja yritysten lähtökohdista. Valinta- ja seurantaprosessiin tarvitaan ilman muuta mukaan käyttäjien näkökulmaa, ei vain kaupungin edustajia.

- Valtionperintö järjestöavustuksiin: Helsingin kaupunki on saanut huomattavan perinnön. Perintö kohdennetaan sote-toimialan järjestöavustuksiin ja kuva-toimialalla kulttuuritoimintaa edistäviin avustuksiin. Vuonna 2021 avustukset kohdennetaan ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseen niin, että sote-toimiala avustaa ikääntyneiden liikkumisen edistämistä ja kuva-toimiala ikääntyneiden kulttuuritoiminnan edistämistä. Tarkemmista painopisteistä ja kriteereistä on päätetty sote-lautakunnassa ja kuva-toimialan kulttuuri- ja kirjastojaostossa 8.12. Asiasta kuullaan lisää neuvoston tammikuun kokouksessa. Avustusten haku tulee auki helmikuussa.
- Ihmisoikeuskeskus on lähettänyt kyselyn vanhusneuvostoille. Siihen toivotaan yhtä vastausta (puheenjohtajalta tai sihteeriltä), niin että asia olisi ensin käsitelty vanhusneuvostossa. Kysely on laaja. Sovittiin, että sihteeri kokoaa vastauksen.
- Gerontologisen sosiaalityön yhteistyöpyyntö: ”Meillä on gerontologisessa sosiaalityössä käynnissä useita kehittämisprojekteja, ja yksi niistä koskee asiakaspalautteen hankkimista. Koska kyse on iäkkäistä ihmisistä, niin digitaalinen asiakaspalautteen pyytäminen tulee kyseeseen harvoin. Oli idea, että konsultoisimme vanhusneuvostoa, mitä ideoita jäsenillä voisi olla siitä, miten ja mitä iäkkäiltä asiakkailta kerätään asiakaspalautetta. Miten tässä asiassa voisi edetä?” Todettiin, että asia on tärkeä ja mielellään ollaan yhteistyössä. Sähköiset palauttekanavat eivät ole läheskään kaikkien käytettävissä. Digitaalisesta maailmasta syrjässä olevan väestön kuuleminen on tärkeää, mutta vaikeaa. Konkreettisenä ajatuksena tuli, että kun iäkäs henkilö on käyttänyt jotakin palvelua, hän saisi paperisen palautelomakkeen palautuskuoren kera.

12.

Tiedotusasiat

- Vanhus- ja vammaisneuvostojen arviointi, järjestöjen ja kaupunginkanslian vuorovaikutus: Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön päällikkö on 2.12. lähettänyt vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtajille viestin, jossa toivotaan yhteistyötä em. asian arviointiin. Puheenjohtajat ovat vastanneet myönteisesti yhteistyöpyyntöön. Tarkoituksena on järjestää helmikuun puoliväliin järjestö- ja yhdistysinfo, jossa kuullaan, miten sidosryhmät ovat kokeneet yhteistyön ja millaisia odotuksia heillä on yhteistyön kehittämiseen. Tilaisuudet olisivat erikseen vanhus- ja vammaisjärjestöille. Asiasta kuullaan tarkemmin tammikuun kokouksessa, jossa Johanna Seppälä on mukana.
- Eläkeläiset ry:n Helsingin aluejärjestön kirje kaupunginhallitukselle, aiheena Helsinki-apu ja rokotukset. Kirje oli jaettu vanhusneuvostolle 8.12.2020.
- Kaupungin osallisuusmalliin liittyvä kysely vanhusneuvoston jäsenille: kysely on tehty ja siihen saatiin kahdeksan vastausta. Tulokset jaetaan vanhusneuvostolle ja niitä käytetään hyväksi toiminnan kehittämisessä.

- Todettiin ikääntyneille kohdistettu tutkimus oikeudellisista ongelmista: <https://www.helsinki.fi/fi/kriminologian-ja-oikeuspolitiikan-instituutti/oikeusongelmat> Aihe on tärkeä ja osallistuminen suotavaa.
- Todettiin, että Stadin asunnot –nimitystä ei enää käytetä, vaan palvelun nimi on nyt ”vuokra-asunnon haku”. Kaupungin uutinen asiasta: <https://www.hel.fi/kv/stadinasunnot-fi/uutiset/stadin-asuntojen-nimi-muuttuu> Edelleen on ongelma, että asunnonhakuun ei ole saatavissa paperilomakkeita.

13.

Kokouksen päättäminen

Esitettiin puolin ja toisin kiitoksia kuluneesta toimintavuodesta ja hyvän joulun ja uuden vuoden toivotuksia.

Puheenjohtaja päätti kokouksen 16.27.

Puheenjohtaja, kohdat 1-4

Puheenjohtaja, kohdat 5-13

Sihteeri

Veijo Lehto

Laura Varjokari

Outi Paulig